Բանալի բառեր՝ գործոնային վերլուծություն, հարկային բեռ, հարկային եկամուտներ, ՀՆԱ:

ՀՏԴ 336.22

ՀՀ ՀՆԱ-Ի, ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԵՎ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԲԵՌԻ ԳՈՐԾՈՆԱՅԻՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ատենախոսության թեմա՝
Հարկային բեռը և դրա մակրոտնտեսական գնահատումը ՀՀ-ում

Գիտական ղեկավար՝
Աշոտ ԲԱՅԱՂՅԱՆ
Տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր

Նարեկ ՔԱՐԴՈՒՄՅԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտի ասպիրանտ

ՀՀ պետական բյուջեի կազմի և կառուցվածքի կարգավորման հետ կապված կարևորվում է հարկային եկամուտների և ՀՆԱ-ի միջև գործոնային վերլուծությունը: Ուստի այդ նպատակով փորձենք բացահայտել դրանց ունեցած ազդեցությունը հարկային բեռի վրա[1]: Այսպես, ընդհանուր հարկային եկամուտների և առանձին հարկատեսակի գծով հարկային եկամուտների ունեցած ազդեցությունը գնահատելու համար կատարենք դրանց՝ ընթացիկ և նախորդ տարվա ցուցանիշների ու ՀՆԱ-ի համեմատական վերլուծություն: Ասվածը ներկայացնենք հետևյալ հավասարման միջոցով՝

$$\text{ՀԲՓ}_{\text{հե}} = \text{ՀԵ}_{\text{ըտ}} / \text{ՀՆԱ}_{\text{նտ}} - \text{ՀԵ}_{\text{նտ}} / \text{ՀՆԱ}_{\text{նտ}} \quad (1),$$

որտեղ՝

$\text{ՀԲՓ}_{\text{հե}}$ - ն՝ հարկային բեռի փոփոխությունն է՝ կախված ընդհանուր հարկային եկամուտների փոփոխությունից,
$\text{ՀԵ}_{\text{ըտ}}$ – ն՝ ընթացիկ տարվա ընդհանուր հարկային եկամուտներն են,
$\text{ՀՆԱ}_{\text{նտ}}$ - ն՝ նախորդ տարվա ընդհանուր ՀՆԱ-ն է,
$\text{ՀԵ}_{\text{նտ}}$ - ն՝ նախորդ տարվա ընդհանուր հարկային եկամուտներն են:

Իսկ առանձին հարկատեսակի գծով հարկային եկամուտների դեպքում հարկային բեռի վրա ազդեցությունը կարտահայտվի հետևյալ հավասարման տեսքով՝

$$\text{ՀԲՓ}_{\text{ահ}} = (\text{ՀԵ}_{\text{նտ}} - \text{ԱՀ}_{\text{նտ}} + \text{ԱՀ}_{\text{ըտ}}) / \text{ՀՆԱ}_{\text{նտ}} - \text{ՀԵ}_{\text{նտ}} / \text{ՀՆԱ}_{\text{նտ}} \quad (2),$$

որտեղ՝

$\text{ՀԲՓ}_{\text{ահ}}$ - ն՝ հարկային բեռի փոփոխությունն է՝ կախված առանձին հարկատեսակի գծով հարկային եկամուտների փոփոխությունից,
$\text{ԱՀ}_{\text{նտ}}$ - ն՝ առանձին հարկատեսակի գծով նախորդ տարվա հարկային եկամուտներ են,
$\text{ԱՀ}_{\text{ըտ}}$ - ն՝ առանձին հարկատեսակի գծով ընթացիկ տարվա հարկային եկամուտներ են:

Ընդհանուր ՀՆԱ-ի և դրա առանձին բաղադրիչի ունեցած ազդեցությունը հարկային բեռի վրա գնահատելու համար ներկայացնենք հետևյալ հավասարումը՝

$$\text{ՀԲՓ}_{\text{ՀՆԱ}} = \text{ՀԵ}_{\text{ըտ}} / \text{ՀՆԱ}_{\text{ըտ}} - \text{ՀԵ}_{\text{ըտ}} / \text{ՀՆԱ}_{\text{նտ}} \quad (3),$$

որտեղ՝

$\text{ՀԲՓ}_{\text{ՀՆԱ}}$ - ն՝ հարկային բեռի փոփոխությունն է՝ կախված ընդհանուր ՀՆԱ-ի փոփոխությունից,
$\text{ՀՆԱ}_{\text{ըտ}}$ - ն՝ ընթացիկ տարվա ընդհանուր ՀՆԱ-ն է:

Իսկ հարկային բեռի վրա ընդհանուր ՀՆԱ-ի առանձին բաղադրիչի ազդեցության դեպքում կիրառենք երկու տարբերակ:

1. $$\text{ՀԲՓ}_{\text{աբ(1)}} = \text{ՀԵ}_{\text{ըտ}} / (\text{ՀՆԱ}_{\text{նտ}} - \text{ԱԲ}_{\text{նտ}} + \text{ԱԲ}_{\text{ըտ}}) - \text{ՀԵ}_{\text{ըտ}} / \text{ՀՆԱ}_{\text{նտ}} \quad (4),$$

որտեղ՝

$\text{ՀԲՓ}_{\text{աբ(1)}}$ - ն՝ հարկային բեռի փոփոխությունն է՝ կախված ընդհանուր ՀՆԱ-ի առանձին բաղադրիչի փոփոխությունից,
$\text{ԱԲ}_{\text{նտ}}$ - ն՝ ընդհանուր ՀՆԱ-ի առանձին բաղադրիչի գծով նախորդ տարվա ՀՆԱ-ն է,
$\text{ԱԲ}_{\text{ըտ}}$ - ն՝ ընդհանուր ՀՆԱ-ի առանձին բաղադրիչի գծով ընթացիկ տարվա ՀՆԱ-ն է:

2. $$\text{ՀԲՓ}_{\text{աբ(2)}} = (\text{ԱԲ}_{\text{ըտ}} - \text{ԱԲ}_{\text{նտ}}) / (\text{ՀՆԱ}_{\text{ըտ}} - \text{ՀՆԱ}_{\text{նտ}}) \times \text{ՀԲՓ}_{\text{ՀՆԱ}} \quad (5):$$

[1] Մեթոդաբանության մի մասը՝ ըստ Bunescu Liliana, Comaniciu Carmen, Factorial analysis of fiscal pressure in Romania: 2008 - 2011, Revista economică, Volume 65, Issue 1, Year 2013, Journal of economic-financial theory and practice, page 90, http://economice.ulbsibiu.ro/revista.economica/archive/65100revistaeconomica.pdf

Վերջին երկու մոտեցումներով գնահատենք նաև սպառման, համախառն կուտակման և արտահանման ու ներմուծման ունեցած ազդեցությունը հարկային բեռի վրա: Պարզաբանման համար նշենք, որ սկսած 2015թ.-ից ՀՆԱ-ի ցուցանիշը ՀՀ ԱՎԾ կողմից հաշվարկվում է համաձայն Ազգային հաշիվների համակարգ 2008թ. (ԱՀՀ 2008թ.) միջազգային ստանդարտի և ըստ ԱՀՀ 2008թ.-ի վերանայվել են նաև 2013-2014թթ. ՀՆԱ-ի ցուցանիշները, որոնք համադրելի չեն 2000-2012թթ. ՀՆԱ-ի ցուցանիշների հետ, որոնք հաշվարկված են համաձայն Ազգային հաշիվների համակարգ 1993թ. (ԱՀՀ 1993թ.) ստանդարտի[2]: Միաժամանակ, ըստ ԱՀՀ 2008թ. միջազգային ստանդարտի արտադրական եղանակով ՀՆԱ-ի տվյալներն ու ծախսային (եկամուտների օգտագործման) եղանակով ՀՆԱ-ի օգտագործումը ՀՀ ԱՎԾ-ի կողմից ներկայացված են 2014թ.-ի, 2015թ.-ի և 2016թ.-ի կտրվածքով, ինչպես նաև արտադրական եղանակով ՀՆԱ-ի տվյալները 2010թ.-ին ներկայացվել են ըստ ԵՀՀ 95 Ա 17 խմբավորման, իսկ սկսած 2011թ.-ից՝ ըստ ՏԳՏՀԴ խմբ. 2-ի: Վերոնշյալը հիմնավորելու համար կատարենք համապատասխան վերլուծություններ երկու ժամանակահատվածի՝ 2011-2014թթ.-ի (ԱՀՀ 1993) և 2014-2016թթ.-ի (ԱՀՀ 2008) կտրվածքով: Արդյունքում կստացվի հետևյալ պատկերը (աղյուսակ 1 և 2)՝

Աղյուսակ 1
Հարկային եկամուտների և ՀՆԱ-ի ունեցած ազդեցությունը հարկային բեռի վրա 2014-2016թթ. (ԱՀՀ 2008) (մլրդ. ՀՀ դրամ)[3]

Անվանումներ	2014	2015	2016	Հարկային բեռի փոփոխությունը, տոկոսային կետ			
				2015/2014		2016/2015	
1	2	3	4	5		6	
Հարկային եկամուտներ	1,064.10	1,067.90	1,079.70	0.08		0.23	
Շահութահարկ	103.6	103.7	127.2	0.00		0.47	
Եկամտային հարկ	301.6	320.2	332.8	0.39		0.25	
ԱԱՀ	440.6	423.9	391.1	-0.35		-0.65	
Ակցիզային հարկ	51.7	49	59.7	-0.06		0.21	
Այլ հարկային եկամուտներ	166.6	171.1	168.9	0.09		-0.04	
-							
ՀՆԱ	4828.6	5043.6	5079.9	-0.94		-0.15	
-				Տարբերակ			
				1	2	1	2
Արտադրանքի հարկեր (հանած սուբսիդիաներ)	546.3	535.8	508.7	0.05	0.05	0.12	0.11
Ավելացված արժեք (համախառն, հիմնական գներով)	4282.3	4507.8	4571.2	-0.99	-0.99	-0.27	-0.27
ՖՄԱՉԾ	-100.0	-89.2	-92.1	-0.05	-0.05	0.01	0.01
Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն և ձկնորսություն	872.6	868.7	809.7	0.02	0.02	0.25	0.25
Հանքագործական արդյունաբերություն և բացահանքերի շահագործում	102.6	107.7	132.4	-0.02	-0.02	-0.10	-0.10
Մշակող արդյունաբերություն	466.8	464.3	466.6	0.01	0.01	-0.01	-0.01
Էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարում	188.0	231.3	228.4	-0.20	-0.19	0.01	0.01
Ջրամատակարարում, կոյուղի, թափոնների կառավարում և վերամշակում	14.1	19.2	22.5	-0.02	-0.02	-0.01	-0.01
Շինարարություն	448.8	474.1	406.2	-0.12	-0.11	0.29	0.29
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր. ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգում	570.4	551.5	537.8	0.09	0.08	0.06	0.06
Փոխադրումներ և պահեստային տնտեսություն	144.5	125.9	129.9	0.09	0.08	-0.02	-0.02
Կացության և հանրային սննդի կազմակերպում	55.1	60.3	66.2	-0.02	-0.02	-0.03	-0.03
Տեղեկատվություն և կապ	162.2	170.9	166.4	-0.04	-0.04	0.02	0.02
Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն	206.6	196.3	205.4	0.05	0.05	-0.04	-0.04
Անշարժ գույքի հետ կապված գործունեություն	403.7	437.5	491.2	-0.15	-0.15	-0.23	-0.23
Մասնագիտական, գիտական և տեխնիկական գործունեություն	53.6	58.3	57.1	-0.02	-0.02	0.01	0.00
Վարչարարական և օժանդակ գործունեություն	41.2	41.8	43.0	0.00	0.00	-0.01	-0.01

[2] http://armstat.am/am/?nid=12&id=01001

[3] Հարկային եկամուտների վերաբերյալ 2016թ.-ի, 2015թ.-ի և 2014թ.-ի տվյալները՝ ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գործունեության տարեկան հաշվետվություն 2016, էջ 3 (ընդհանուր հարկային եկամուտներ), էջ 9 (ԱԱՀ), էջ 10 (շահութահարկ), էջ 12 (եկամտային հարկ) և էջ 15 (ակցիզային հարկ)
ՀՆԱ-ի վերաբերյալ 2016թ.-ի և 2015թ.-ի տվյալները՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2017 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2017, էջ 11-12 (արտադրական եղանակով), էջ 28 և 31 (ծախսային (եկամուտների օգտագործման) եղանակով)
ՀՆԱ-ի վերաբերյալ 2014թ.-ի տվյալները՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2016 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2016, էջ 11-12 (արտադրական եղանակով) և էջ 28 (ծախսային (եկամուտների օգտագործման) եղանակով)

Աղյուսակ 1-ի շարունակությունը

Պետական կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն	207.9	244.6	260.2	-0.17	-0.16	-0.07	-0.07
Կրթություն	136.8	148.4	144.7	-0.05	-0.05	0.02	0.02
Առողջապահություն և բնակչության սոցիալական սպասարկում	185.9	198.2	208.0	-0.06	-0.05	-0.04	-0.04
Մշակույթ, զվարճություններ և հանգիստ	89.0	163.3	245.2	-0.33	-0.33	-0.34	-0.35
Սպասարկման այլ ծառայություններ	29.6	31.9	39.4	-0.01	-0.01	-0.03	-0.03
Տնային տնտեսությունների գործունեություն որպես գործատու. տնային տնտեսություններում չտարբերակված ապրանքների և ծառայություն-ների արտադրություն սեփական սպառման համար	2.8	2.9	2.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Վերջնական սպառման ծախսեր	4,714.3	4,599.4	4,617.1	0.54	0.50	-0.08	-0.07
Տնային տնտեսությունների	4,110.2	3,916.0	3,887.7	0.93	0.85	0.12	0.12
Պետական հիմնարկների, որոնք բավարարում են	583.6	661.3	705.7	-0.35	-0.34	-0.19	-0.19
Բնակչության անհատական պահանջմունքները	228.1	254.1	248.1	-0.12	-0.11	0.03	0.02
Կոլեկտիվ պահանջմունքները	355.5	407.2	457.6	-0.23	-0.23	-0.21	-0.21
Տնային տնտեսությունները սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների	20.5	22.1	23.7	-0.01	-0.01	-0.01	-0.01
Համախառն կուտակում	1,007.8	1,045.6	936.9	-0.17	-0.17	0.47	0.46
Հիմնական միջոցների համախառն կուտակում	965.5	1,039.6	903.6	-0.33	-0.33	0.59	0.57
Նյութական շրջանառու միջոցների պաշարների փոփոխություն	42.3	5.9	33.3	0.17	0.16	-0.12	-0.12
Ապրանքների և ծառայությունների արտահանման և ներմուծման սալդո	-892.4	-612.2	-515.1	-1.21	-1.23	-0.40	-0.41
Արտահանում	1,379.3	1,499.4	1,679.6	-0.54	-0.53	-0.74	-0.76
Ներմուծում	2,271.7	2,111.5	2,194.7	-0.76	-0.70	0.35	0.35
Վիճակագրական շեղում	-1.1	10.8	40.9	-0.05	-0.05	-0.13	-0.13
Հարկային բեռ, %	22.04	21.17	21.25	-			
Հարկային բեռի փոփոխություն, տոկոսային կետ	-	-0.86	0.08				

Այսպիսով, աղյուսակ 2-ում կատարված վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ 2016թ.-ին հարկային եկամուտների աճի հետևանքով հարկային բեռը ավելացել է 0.23 տոկոսային կետով, իսկ ՀՆԱ-ի աճի հետևանքով՝ նվազել 0.15 տոկոսային կետով: Հարկային եկամուտներից հարկային բեռի վրա առավել էական ազդեցություն են ունեցել ԱԱՀ-ն ու շահութահարկը: ԱԱՀ-ի նվազման հետևանքով հարկային բեռը նվազել է 0.65 տոկոսային կետով, իսկ շահութահարկի աճի հետևանքով՝ ավելացել 0.47 տոկոսային կետով: Եկամտային հարկի և ակցիզային հարկի աճի հետևանքով հարկային բեռը ավելացել է համապատասխանաբար 0.25 և 0.21 տոկոսային կետով: Արտադրական եղանակով ՀՆԱ-ի կտրվածքով հարկային բեռի վրա առավել էական ազդեցություն են ունեցել հետևյալ ոլորտները (տարբերակ 1 և 2). Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն և ձկնորսություն՝ 0.25-ական տոկոսային կետ, հանքագործական արդյունաբերություն և բացահանքերի շահագործում՝ -0.1-ական տոկոսային կետ, շինարարություն՝ 0.29-ական տոկոսային կետ, անշարժ գույքի հետ կապված գործունեություն՝ -0.23-ական տոկոսային կետ: Ծախսային (եկամուտների օգտագործման) եղանակով ՀՆԱ-ի կտրվածքով հարկային բեռի վրա առավել էական ազդեցություն են ունեցել հետևյալ բաղադրիչները. տնային տնտեսությունների վերջնական սպառման ծախսեր՝ 0.12-ական տոկոսային կետ, պետական հիմնարկների վերջնական սպառման ծախսեր՝ -0.19-ական տոկոսային կետ, համախառն կուտակում՝ 0.47 և 0.46 տոկոսային կետ, արտահանում՝ -0.74 և -0.76 տոկոսային կետ, ներմուծում՝ 0.35-ական տոկոսային կետ:

Աղյուսակ 2
Հարկային եկամուտների և ՀՆԱ-ի ունեցած ազդեցությունը հարկային բեռի վրա
2011-2014թթ. (ԱՀՀ 1993) (մլրդ. ՀՀ դրամ)[4]

Անվանումներ	2011	2012	2013	2014	**Հարկային բեռի փոփոխություն, տոկոսային կետ**					
					2012/2011		2013/2012		2014/2013	
1	2	3	4	5	6		7		8	
Հարկային եկամուտներ	777.40	878.4	1,000.9	1,064.1	2.67		3.06		1.48	
Շահութահարկ	98.12	118.7	124.6	103.6	0.54		0.15		-0.49	
Եկամտային հարկ	204.66	220.7	274.5	301.6	0.42		1.34		0.63	
ԱԱՀ	328.51	369.1	401.3	440.6	1.07		0.80		0.92	
Ակցիզային հարկ	39.40	50.2	53.0	51.7	0.29		0.07		-0.03	
Այլ հարկային եկամուտներ	106.71	119.7	147.5	166.6	0.34		0.69		0.45	
										-
ՀՆԱ	3,777.9	4,000.7	4,276.2	4,528.9	-1.29		-1.61		-1.39	
-					Տարբերակ					
					1	2	1	2	1	2
Արտադրանքի հարկեր (հանած սուբսիդիաներ)	412.3	458.2	506.4	546.2	-0.28	-0.27	-0.30	-0.28	-0.23	-0.22
Ավելացված արժեք (համախառն, հիմնական գներով)	3,365.6	3,542.5	3,769.8	3,982.6	-1.04	-1.03	-1.34	-1.33	-1.18	-1.17
ՖՄԱՉԾ	-96.2	-109.0	-124.0	-128.8	0.08	0.07	0.09	0.09	0.03	0.03
Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն և ձկնորսություն	767.9	763.9	839.8	893.9	0.02	0.02	-0.47	-0.44	-0.31	-0.30
Հանքագործական արդյունաբերություն և բացահանքերի շահագործում	102.8	114.3	102.7	101.2	-0.07	-0.07	0.07	0.07	0.01	0.01
Մշակող արդյունաբերություն	399.3	397.5	433.8	455.7	0.01	0.01	-0.22	-0.21	-0.13	-0.12
Էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարում	131.2	154.0	183.1	207.2	-0.14	-0.13	-0.18	-0.17	-0.14	-0.13
Ջրամատակարարում, կոյուղի, թափոնների կառավարում և վերամշակում	14.5	13.7	13.2	13.4	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Շինարարություն	491.1	498.0	476.6	442.0	-0.04	-0.04	0.13	0.13	0.20	0.19
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր. ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգում	476.7	508.6	540.7	557.9	-0.19	-0.19	-0.20	-0.19	-0.10	-0.09
Փոխադրումներ և պահեստային տնտեսություն	117.4	130.6	120.1	127.4	-0.08	-0.08	0.07	0.06	-0.04	-0.04
Կացության և հանրային սննդի կազմակերպում	27.0	36.1	44.3	51.6	-0.06	-0.05	-0.05	-0.05	-0.04	-0.04
Տեղեկատվություն և կապ	135.3	145.9	151.0	161.9	-0.06	-0.06	-0.03	-0.03	-0.06	-0.06
Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն	151.9	180.6	200.8	209.9	-0.18	-0.17	-0.13	-0.12	-0.05	-0.05

[4] Հարկային եկամուտների վերաբերյալ 2013թ.-ի տվյալները՝ ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գործունեության տարեկան հաշվետվություն 2015, էջ 4 (ընդհանուր հարկային եկամուտներ), էջ 9 (ԱԱՀ), էջ 11 (շահութահարկ), էջ 13 (եկամտային հարկ) և էջ 18 (ակցիզային հարկ)
Հարկային եկամուտների վերաբերյալ 2012թ.-ի տվյալները՝ ՀՀ ՖՆ հարկային և մաքսային մարմինների գործունեության տարեկան հաշվետվություն 2014, էջ 3 (ընդհանուր հարկային եկամուտներ), էջ 10 (ԱԱՀ), էջ 11 (շահութահարկ), էջ 13 (եկամտային հարկ) և էջ 18 (ակցիզային հարկ)
Հարկային եկամուտների վերաբերյալ 2011թ.-ի տվյալները՝ ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ տարեկան հաշվետվություն 2012, էջ 4 (ընդհանուր հարկային եկամուտներ), էջ 7 (ԱԱՀ), էջ 9 (շահութահարկ), էջ 10 (ակցիզային հարկ), էջ 13 և 21 (եկամտային հարկ)
ՀՆԱ-ի վերաբերյալ 2014թ.-ի և 2013թ.-ի տվյալները՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2015 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2015, էջ 11-12 (արտադրական եղանակով), էջ 28 և 31 (ծախսային (եկամուտների օգտագործման) եղանակով)
ՀՆԱ-ի վերաբերյալ 2012թ.-ի տվյալները՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2014 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2014, էջ 11-12 (արտադրական եղանակով) և էջ 27 (ծախսային (եկամուտների օգտագործման) եղանակով)
ՀՆԱ-ի վերաբերյալ 2011թ.-ի տվյալները՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2013 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2013, էջ 11-12 (արտադրական եղանակով) և էջ 27 (ծախսային (եկամուտների օգտագործման) եղանակով)

Աղյուսակ 2-ի շարունակությունը

Անշարժ գույքի հետ կապված գործունեություն	101.0	115.2	131.2	157.9	-0.09	-0.08	-0.10	-0.09	-0.15	-0.15
Մասնագիտական, գիտական և տեխնիկական գործունեություն	44.1	41.3	45.8	49.9	0.02	0.02	-0.03	-0.03	-0.02	-0.02
Վարչարարական և օժանդակ գործունեություն	38.4	41.4	38.4	41.2	-0.02	-0.02	0.02	0.02	-0.02	-0.02
Պետական կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն	141.8	149.9	174.2	191.7	-0.05	-0.05	-0.15	-0.14	-0.10	-0.10
Կրթություն	120.7	125.8	129.9	136.5	-0.03	-0.03	-0.03	-0.02	-0.04	-0.04
Առողջապահություն և բնակչության սոցիալական սպասարկում	138.7	149.0	174.8	185.6	-0.06	-0.06	-0.16	-0.15	-0.06	-0.06
Մշակույթ, զվարճություններ և հանգիստ	36.6	55.5	61.2	92.0	-0.12	-0.11	-0.04	-0.03	-0.18	-0.17
Սպասարկման այլ ծառայություններ	23.4	28.6	29.3	31.9	-0.03	-0.03	0.00	0.00	-0.02	-0.01
Տնային տնտեսությունների գործունեություն որպես գործատու. տնային տնտեսություններում չտարբերակված ապրանքների և ծառայությունների արտադ-րություն սեփական սպառման համար	1.8	1.6	3.0	2.7	0.00	0.00	-0.01	-0.01	0.00	0.00
-										
Վերջնական սպառման ծախսեր	3,649.4	4,047.9	4,379.2	4,597.6	-2.22	-2.32	-1.91	-1.94	-1.21	-1.20
Տնային տնտեսությունների	3,144.5	3,520.0	3,758.1	3,905.8	-2.10	-2.18	-1.41	-1.39	-0.83	-0.81
Պետական հիմնարկների, որոնք բավարարում են	488.4	509.5	601.1	675.0	-0.13	-0.12	-0.56	-0.54	-0.42	-0.41
Բնակչության անհատական պահանջմունքները	195.4	198.7	218.2	232.0	-0.02	-0.02	-0.12	-0.11	-0.08	-0.08
Կոլեկտիվ պահանջմունքները	293.0	310.8	383.0	443.0	-0.11	-0.10	-0.44	-0.42	-0.34	-0.33
Տնային տնտեսությունները սպասարկող ոչ առևտրային կազմակերպությունների	16.5	18.4	20.0	16.9	-0.01	-0.01	-0.01	-0.01	0.02	0.02
Համախառն կուտակում	1,030.6	1,016.5	937.6	941.6	0.09	0.08	0.50	0.46	-0.02	-0.02
Հիմնական միջոցների համախառն կուտակում	985.9	942.7	889.7	892.5	0.27	0.25	0.34	0.31	-0.02	-0.02
Նյութական շրջանառու միջոցների պաշարների փոփոխություն	44.8	73.8	47.9	49.2	-0.18	-0.17	0.16	0.15	-0.01	-0.01
Ապրանքների և ծառայությունների արտահանման և ներմուծման սալդո	-891.5	-991.0	-899.7	-901.2	0.63	0.58	-0.56	-0.53	0.01	0.01
Արտահանում	897.5	983.2	1,153.2	1,414.9	-0.52	-0.50	-1.02	-1.00	-1.43	-1.44
Ներմուծում	-1,789.0	-1,974.2	-2,053.0	-2,316.1	1.09	1.08	0.48	0.46	1.44	1.45
Վիճակագրական շեղում	-10.6	-72.7	-140.8	-109.2	0.39	0.36	0.43	0.40	-0.18	-0.17
Հարկային բեռ, %	20.58	21.96	23.41	23.50	-					
Հարկային բեռի փոփոխություն, տոկոսային կետ	-	1.38	1.45	0.09						

Օգտագործված գրականություն

1. Bunescu Liliana, Comaniciu Carmen, Factorial analysis of fiscal pressure in Romania: 2008 - 2011, Revista economică, Volume 65, Issue 1, Year 2013, Journal of economic-financial theory and practice, http://economice.ulbsibiu.ro/revista.economica/archive/65100revistaeconomica.pdf
2. http://armstat.am
3. ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գործունեության տարեկան հաշվետվություն 2016

4. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2017 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2017
5. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2016 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2016
6. ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գործունեության տարեկան հաշվետվություն 2015
7. ՀՀ ՖՆ հարկային և մաքսային մարմինների գործունեության տարեկան հաշվետվություն 2014
8. ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ տարեկան հաշվետվություն 2012
9. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2015 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2015
10. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2014 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2014
11. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ 2013 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՄԱՐՏԻՆ, տեղեկատվական ամսական զեկույց Երևան 2013

Ներկայացվել է 12.12.2017թ.
Ընդունվել է տպագրության 26.12.2017թ.